

Doğal ve Beşerî Çevre

Arasındaki İlişki

Doğa ve insan birbirini etkiler!

Dengede yaşamak önemli!

Birlikte Daha Güzel Bir Dünya

Doğal çevre ve beşerî çevre iç içedir. İnsan doğadan etkilenir, doğayı da değiştirir.

Doğal Çevre

İnsan müdahalesi olmadan kendiliğinden oluşan; dağlar, ovalar, ırmaklar, göller, ormanlar, iklim, toprak, bitki ve hayvanlar gibi doğal unsurlardan oluşan çevredir.

Doğal çevreye örnekler:

- Dağlar, ovalar, akarsular, göller
- İklim ve hava koşulları
- Toprak yapısı ve yer şekilleri
- Bitki örtüsü ve hayvanlar.

Beşerî Çevre

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturduğu; yerleşim yerleri, evler, yollar, köprüler, okullar, fabrikalar, tarım alanları gibi insan yapımı unsurlardan oluşan çevredir.

Beşerî çevreye örnekler:

- Evler, okullar, hastaneler
- Yollar, köprüler, barajlar
- Tarım alanları, sanayi tesisleri
- Şehirler, köyler, yerleşim alanları.

Doğa insan yaşamını nasıl etkiler?

- İklim, ne giyeceğimizi ve nasıl yaşayacağımızı etkiler.
- Yer şekilleri, yerleşim yerlerinin yerini belirler.
- Su kaynakları, tarım ve sanayiye etkiler.
- Toprak yapısı, hangi ürünlerin yetiştirileceğini belirler.
- Doğal afetler (deprem, sel, heyelan) yaşamı zorlaştırabilir.

Doğayı tanımak, daha güvenli ve sağlıklı bir yaşam sağlar.

Karşılıklı etkileşim

- İnsanlar, doğal çevreyi kullanarak yaşam alanları oluşturur, doğayı değiştirir.
- Tarım, ormanların yerine kurulabilir.
- Barajlar, akarsuların akışını değiştirir.
- Ağaçlandırma, erozyonu azaltır, çevreyi korur.
- Doğa bozulursa, insan yaşamı da olumsuz etkilenir.

Doğayı korumak, geleceğimizi korumaktır.

ANAHTAR KAVRAMLAR

Kavramları
öğren,
dünyayı daha iyi
anla!

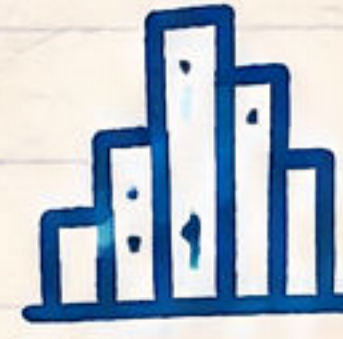

Doğal çevre

İnsan etkisi olmadan
kendiliğinden oluşur.

- Dağlar
- Nehirler
- Ormanlar
- Göller
- İklim koşulları vb.

Beşerî çevre

İnsanların oluşturduğu
fiziksel, sosyal ve kültürel
ortamdır.

- Evler
- Okullar
- Yollar
- Köprüler
- Sosyal yaşam
- Kültürel değerler vb.

Hava durumu

Kısa süreli atmosfer
olaylarıdır.

Günlük olarak değişebilir.

İklim

Uzun yıllar hava olaylarının
ortalamasıdır.

Bir bölgenin uzun süreli
hava özelliklerini ifade eder.

Nüfus

Bir alanda yaşayan
insan sayısıdır.

Nüfus, zamanla artabilir
veya azalabilir.

Göç

Bir yerden başka bir yere
taşınmadır.

Göç, insanların daha iyi yaşam
koşulları arayışıyla gerçekleşir.

“Yaşadığımız dünyayı anlamanın yolu, kavramları iyi bilmektir.”

Bilgi
gelecektir!

DOĞAL ÇEVRE

İnsan etkisi olmadan kendiliğinden var olan unsurlara **doğal çevre** denir.

1 Yer şekilleri

Dağlar, ovalar, platolar, vadiler, tepeler gibi yeryüzü şekilleri doğal çevrenin yer şekillerini oluşturur.

Dağ
Ova
Plato
Vadi

2 Su kaynakları

Akarsular, göller, denizler, yere altı suları ve buzullar doğal çevrenin önemli su kaynaklarıdır.

Akarsu
Göl
Deniz
Buzul
Yeraltı suyu

3 İklim

Sıcaklık, yağış, rüzgâr gibi hava olaylarının uzun yıllar boyunca gösterdiği ortalama durum iklimi oluşturur.

4 Bitki örtüsü

Ormanlar, çayırlar, makiler ve stepler doğal çevrenin bitki örtüsünü oluşturur.

Orman
Çayır
Maki
Step

5 Toprak ve doğal kaynaklar

Toprak, taş, maden, orman, su, enerji kaynakları gibi unsurlar doğal çevrenin zenginlikleridir.

Toprak

Madenler

Ormanlar

Su kaynakları

Enerji kaynakları

"Doğa, insan yaşamının zemin katıdır."

DOĞAYI
KORU
YAŞAMI
SÜRDÜR!

Temiz bir çevre, daha güzel yarınlar...

BEŞERÎ ÇEVRE

İnsanların doğal çevre üzerinde yaptığı değişikliklerle oluşan fiziksel, sosyal ve kültürel ortamdır.

Yerleşim yerleri

- İnsanların yaşamlarını sürdürdüğü alanlardır.
- Şehir, kasaba, köy, mahalle gibi yerleşim yerleri beşerî çevrenin önemli parçalarıdır.

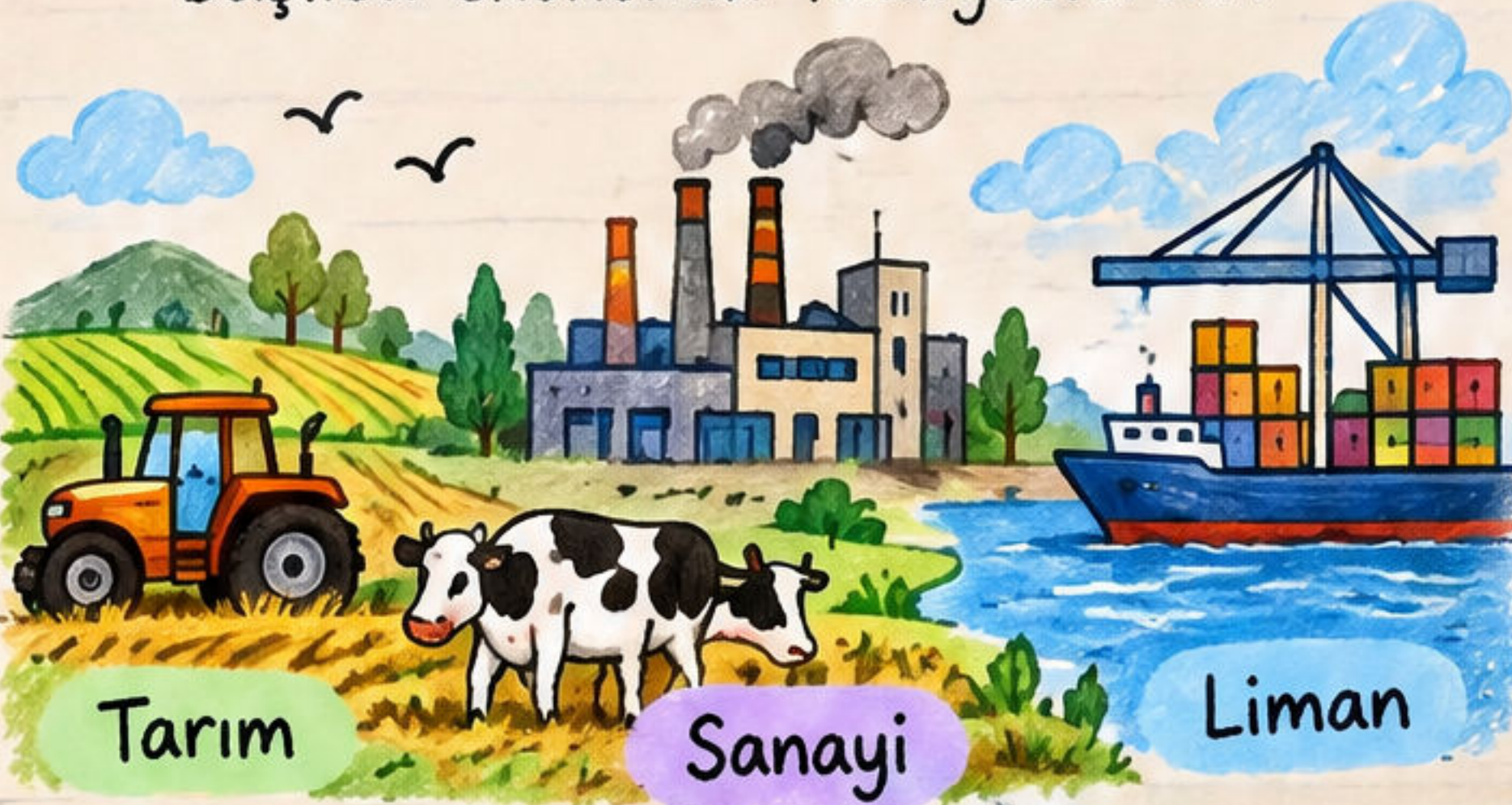
Ulaşım ağı

- İnsanların ve malların bir yerden başka bir yere gitmesini sağlar.
- Yol, köprü, tünel, demiryolu, liman ve havalimanı ulaşım ağının unsurlarıdır.

Ekonomik faaliyetler

- İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için yaptığı üretim, dağıtım ve hizmet faaliyetleridir.
- Tarım, hayvancılık, sanayi, ticaret, madencilik, turizm ve balıkçılık başlıca ekonomik faaliyetlerdir.

Nüfus ve göç

- İnsanların bir yerdeki sayısını ifade eden nüfus, beşerî çevreyi şekillendirir.
- İnsanların bir yerden başka bir yere yer değiştirmesi göçtür.
- Göçler, yerleşim, ekonomi ve kültür üzerinde önemli etkiler oluşturur.

İnsanlar, doğal çevreyi değiştirerek daha yaşanabilir bir dünya oluşturur."

Hava Durumu Nedir?

Bir yerde, belirli bir zamanda yaşanan atmosfer olaylarının durumudur. ☀️

İklim Nedir?

Bir yerde uzun yıllar boyunca gözlenen hava olaylarının ortalamasıdır. ☀️

Aralarındaki Fark

Hava durumu kısa sürelidir.

İklim uzun yıllar boyunca gözlenen ortalamadır.

Örnek:

Bugün yağmur bekleniyor. ☀️

Örnek:

Akdeniz'de yazlar sıcak ve kuraktır. ☀️

Neden Önemlidir?

- ✓ Günlük hayatımızı planlamamızı sağlar.
- ✓ Tarım faaliyetlerini etkiler.
- ✓ Ulaşım, giyim ve turizmi etkiler.
- ✓ Doğayı ve canlıları etkiler.
- ✓ Geleceği için iklimin korunması çok önemlidir. ❤️

Unutma!

Her mevsim yağışlı = her gün yağmur yağar demek değildir. ❤️

Doğayı tanı, geleceği koru! ❤️

TÜRKİYE'DE İKLİM TIPLERİ

Aynı
ülkede farklı
iklimler var!
Ne güzel!

Ülkemizde
enlem, yükselti,
denize uzaklık ve
yer şekilleri iklimin
çeşitlenmesine
neden olur.

Türkiye
iklim çeşitliliği
bakımından
çok zengin!

1 Akdeniz İklimi

Yazları: Sıcak ve kurak.

Kışları: Ilık ve yağışlı.

Bitki örtüsü: Maki (bodur çalılar, zeytin, defne, keçiboyu vb.).

Ürünler: Turunçgil ve zeytin.

Maki = Akdeniz
Unutma!

2 Karadeniz İklimi

Her mevsim: Yağışlıdır.

Bitki örtüsü: Orman (gürgen, kayın, ladin, çam vb.).

Ürünler: Çay ve fındık.

YEŞİL
HER YERDE
YEŞİL

3 Karasal İklim

Yazları: Sıcak ve kurak.

Kışları: Soğuk ve kar yağışlıdır.

Bitki örtüsü: Bozkır (ot toplulukları).

Ürünler: Buğday ve arpa.

GENİŞ
DÜZLÜKLER
BOZKIR

Farklı iklimler, farklı bitki örtüsü, farklı ürünler..
Türkiye'miz gerçekten çok özel!

Doğayı tanı,
ülkeni sev!

YER ŞEKİLLERİ İNSAN YAŞAMINI NASIL ETKİLER?

Doğa
yaşamımızı
şekillendirir! 😊

Yer şekillerini
taniyalım,
hayatımıza
etkilerini
keşfedelim!

Dağlar

Ulaşım zorlaşır,
nüfus seyrekleşir.

- Yüksek ve engebeli alanlardır.
- Kışlar soğuk, yaşam koşulları zordur.
- Yerleşme alanları genellikle azdır.

Dağlık
yerlerde
tünel, köprü
gibi çözümlerle
ulaşım kolaylaştırılır.

Ovalar

Tarım ve ulaşım
kolaylaşır,
nüfus yoğunlaşır.

- Yüzeyi düz ve geniş alanlardır.
- Tarım için çok uygundur.
- Şehirler, yollar ve sanayi daha kolay kurulur.

İnsanlar
genellikle
ovalarda
yaşar çünkü
yaşam daha kolaydır.

Platolar

Hayvancılık ve
tarım gelişebilir.

- Yüksek ve geniş, genellikle düz alanlardır.
- İklimi serin olduğu için yazları daha çok kullanılır.
- Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık yaygındır.

Erzurum - Kars
Platosu'nda
hayvancılık
çok gelişmiştir.

Göller ve akarsular

Sulama, enerji,
balıkçılık ve turizm
sağlar.

- Tarım alanlarını sulamak için su temin eder.
- Hidroelektrik enerji üretiminde kullanılır.
- Balıkçılık ve turizm faaliyetleri gelişir.
- İnsanların yaşam kalitesini artırır.

Göller ve
akarsular,
hem ekonomik
faaliyetlere hem de
turizme katkı sağlar.

Örnek:

Çukurova: verimli ova → pamuk, mısır ve narenciye tarımı.

Yer şekilleri, insanların geçim kaynaklarını,
yerleşme alanlarını ve yaşam biçimini doğrudan etkiler.

Doğayı tanımak,
daha iyi bir gelecek
için önemlidir. 😊

NÜFUS, GÖÇ VE YERLEŞME

İnsanlar yaşar, mekanlar şekillenir.

Nüfus

Nüfus: belirli alanda yaşayan insan sayısıdır.

Nüfus Yoğunluğu

Nüfus yoğunluğu: 1 km²'ye düşen kişi sayısıdır.

Nüfus yoğunluğu fazla (kalabalık)

Nüfus yoğunluğu az (seyrek)

Göç

Göç: bir yerden başka yere taşınmadır.

İnsanlar eğitim, iş, sağlık, güvenlik veya daha iyi yaşam koşulları için göç eder.

Toplu Yerleşme

Toplu yerleşme: evler birbirine yakındır.

Köyde evler yakındır.

Dağınık Yerleşme

Dağınık yerleşme: evler birbirinden uzaktır.

Evler arasında mesafe fazladır.

Bölgelerimizde Yerleşme

İç Anadolu

İç Anadolu'da toplu yerleşme yaygındır.

Karadeniz

Karadeniz'de dağınık yerleşme yaygındır.

İç Anadolu'da toplu, Karadeniz'de dağınık yerleşme yaygındır.

İnsan yaşar, yaşam değişir, yerleşim şekillenir.

ETKİNLİK 1:

DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Cevapları
işaretle!

Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice oku. Doğru olanlara "D", yanlış olanlara "Y" harfini işaretle.

1

Doğal çevre; dağlar, ormanlar, nehirler, göller gibi insan etkisi olmadan oluşan unsurlardır.

D

Y

2

Beşerî çevre; insanlar tarafından oluşturulan evler, yollar, köprüler, okullar gibi unsurlardır.

D

Y

3

Hava durumu, bir bölgede uzun yıllar boyunca görülen ortalama hava koşullarıdır.

D

Y

4

İklim, bir bölgede uzun yıllar boyunca görülen hava olaylarının ortalamasıdır.

D

Y

5

Yer şekilleri; dağ, plato, ova, vadi gibi yeryüzünün doğal görünüm özellikleridir.

D

Y

6

Nüfus, bir bölgede yaşayan insan sayısını ifade eder.

D

Y

7

Göç, insanların ekonomik, sosyal veya doğal nedenlerle bir yerden başka bir yere taşınmasıdır.

D

Y

8

Yerleşme, insanların geçici olarak kısa süreli bulunduğu alanlardır.

D

Y

**Yanlış olanları
düzelt.**

Yanlış olduğunu düşündüğün ifadelerin numaralarını yaz ve doğru hâlini aşağıya yaz.

1. _____
2. _____
3. _____

Coğrafyayı
keşfet! ❤️

Daha
yaşanabilir
bir dünya
için... 😊

@engindemirci44

ETKİNLİK 2:

BOŞLUK DOLDURMA

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları verilen kelimelerden uygun olanlarıyla dolduralım.

Kelime Havuzu

doğal çevre

beşerî çevre

iklim

hava durumu

nüfus

göç

toplu yerleşme

dağınık yerleşme

Hadi başlayalım!

1 Dağlar, ormanlar, göller, akarsular ve toprak gibi insan eliyle değiştirilmemiş unsurlar olarak adlandırılır.

2 Evler, yollar, köprüler, okullar ve fabrikalar insanların oluşturduğu unsurlarıdır.

3 Bir bölgede uzun yıllar boyunca gözlemlenen sıcaklık, yağış, rüzgâr gibi hava olaylarının ortalamasına denir.

4 Bir yerde kısa süreli olarak görülen sıcaklık, yağış, rüzgâr gibi olaylara denir.

5 Bir ülkede yaşayan insan sayısına denir.

6 İnsanların çeşitli nedenlerle bir yerden başka bir yere yer değiştirmesine denir.

7 Evlerin, iş yerlerinin ve diğer yapıların yakın mesafede bulunduğu yerleşmeye denir.

8 Evlerin, iş yerlerinin ve diğer yapıların geniş alanlara yayıldığı yerleşmeye denir.

İpucu:

Cümleyi dikkatlice oku.
Anlamına en uygun kelimeyi
kelime havuzundan seç!

Doğamızı tanıyalım,
çevremizi koruyalım!

ETKİNLİK 3: EŞLEŞTİRME

Aşağıdaki kavramları
karşılarındaki açıklamalarla
eşleştirelim. ♥

Doğayı
koruyalım,
geleceğimizi
yaşatalım! ♥

KAVRAMLAR

1 Doğal çevre

2 Beşerî çevre

3 Hava durumu

4 İklim

5 Nüfus

6 Göç

7 Toplu yerleşme

8 Dağınık yerleşme

AÇIKLAMALAR

A İnsan etkisi olmadan
oluşan çevre.

B İnsanların oluşturduğu
çevre.

C Kısa süreli atmosfer
olayları.

D Uzun yılların hava olayları
ortalaması.

E Bir alanda yaşayan
insan sayısı.

F Bir yerden başka yere
taşınma.

G Evlerin birbirine yakın
olduğu yerleşme.

H Evlerin birbirinden uzak
olduğu yerleşme.

Doğal çevre ile beşerî çevre
birbirini nasıl etkiler? ♥

engin.demirci.393

ETKİNLİK 4:

KISA TEST

Birlikte
çözelim! ♥

Coğrafya
çok güzel!

Düşün
Seç
Başar!

1.

Aşağıdakilerden hangisi doğal çevre unsurlarından biridir?

A) Bina

B) Dağ

C) Yol

D) Fabrika

2.

Karadeniz'deki köylerin genellikle dağınık, İç Anadolu'daki köylerin ise genellikle toplu olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A

Karadeniz'de insan sayısının daha fazla olması

B

İç Anadolu'da tarımın daha gelişmiş olması

C

Karadeniz'de arazinin dağlık ve engebeli, su kaynaklarının sınırlı olması; İç Anadolu'da ise arazinin daha düz ve su kaynaklarının daha yeterli olması

D

Karadeniz'de ulaşımın zor, İç Anadolu'da ulaşımın kolay olması

Cevabını gerekçelendir.

Düşün
Açıkla
Harika!

Engin Öğretmen

Ders Notları • Sunular • Etkinlikler

ogretmensosyalbilgiler.wordpress.com